

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Kérjük
az előfizetéseket megújítását.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkekk:

- XIII. Tenyészállatkiállításunk 255
Országos gazdaértekezlet Sepszi-Szent-Györgyön. 256

Irodalmi szemle:

- Külföldi lapokból. 259

Vegyes közlemények

- 260

Közgazdaság, üzlet, forgalom

- 261

Hirdetések

A legjobb magvak legolcsóbb beszerzési forrása

MAUTHNER ÖDÖN
cs. és kir.
udvari szállító.

József főherceg Ő cs. és kir Fensége
udvari szállítója, a román király Ő Felsége
udvari szállítója. Ferdinánd bolgár fejedelem
Ő kir. Fensége udvari szállítója, a szerb
király Ő Felségt udvari szállítója, Fülöp
szász-coburg-góthai herceg Ő kir. Fensége
udvari szállítója

magkereskedése
(28)

BUDAPESTEN,

VI. ANDRÁSSY-ÚT 23-IK SZÁM.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

XIII. Tenyészállatkiállításunk.

Az „E. G. E.” legutóbbi állatkiállítása 1897-ben tartatott meg. Az volt a tizenkettedik. A kinek kora, életpályája és szakértelme lehetővé teszi azt, hasonlitsa össze az első kiállítás kori állattenyésztési állapotainkat a maiakkal. Nem mondjuk mi, hogy óriási haladást konstatálhat; még a tapasztalható szerény méretű előbbre jutást sem írjuk mind az erdélyrészi tenyészállatkiállítások javára. Aki azonban mérlegeli azt, hogy sokszor a visszafejlődés megakasztása is nehéz küzdelmekbe kerül; aki állandóan figyelemmel kíséri az egyesek törekvéseinek indító okait, az egyesek által elért eredményeknek a közre gyakorolt hatását, az mindig elismeri a kiállítások fontos és nagy missióját az előre való haladás terén.

Ismeretesek az okok, melyek az „E. G. E.” szakosztályát két évi vesztéglésre kényszerítették. Egy haszon azonban ebből is van. Az érdeklődés ennyi várakozás után — soha nem tapasztalt mértékben nyilvánul. Már januárban számos levelet kapott a titkári hivatal, melyben egyes nagyobb tenyésztők a kiállítás megtartása felől kérdezősködtek; jelezvén, hogy mindenesetre részt óhajtanak venni azon.

Ide igtatunk egy legutóbb vett levelet, melyet hazarészünk egy jeles tenyésztője irt. élénken jellemezve előbbi állításunk valóságát. Ime a levél idevágó része:

»A kiállításra nagyon is készülünk. Azt hiszem ez a kiállítás hivatott lesz sok mindent eldönteni. Ez az első, határozott és nagyot nyomó lépés, a mikor a gyorsabb fejlődésű erdélyi magyar fajta marhák — tudomásom szerint — nagyobb tömegben fognak megjelenni. Ott lesz — úgy hiszem — *Sperker, Somogyi, Radnóth Szentkereszthy, Úgron Zoltán* s bizonyára *Teleki Arvéd gr.* is és ott lesz a *mi tenyészeteink* és még Udvarhely és Nagy-Küküllő, a mely ezt az irányt representálja. — Sok reménnyel tekintek e tanulságosnak ígérkező kiállítás elé, a mely a mi tenyészeteink iránt megindult érdeklődésnek alkalmat ad tapasztalatok gyűjtésére.«

Nem csekélyebb az érdeklődés kis gazdáink között sem, kiktől még a kiállítás elhatározása előtt, több, mint husz jelentkező értesítést vettünk.

Ilyen előzmények után a kiállítás rendező bizottságának alig leendő szüksége nagy reklámra.

Őszinte elismeréssel adózunk Darányi miniszternek, ki a kiállítás nagyobb arányokban való kivitelét 11,800 korona — díjakra és rendezésre adott — államsegéllyel tette lehetővé, s a ki e kiállításunkon minden valószínűséggel — személyesen is meg fog jelenni. Ez annyival is inkább kívánatos, mert erdélyi részünk gazdaközöniségének idáig még nem volt alkalma jeles miniszterünk buzditó szavait közvetlen közelből hallhatni. Pedig egy ilyen alkalomnak jótékony hatása, eredményei kiszámíthatlanok!

Reméljük és számítunk reá.

A kiállítás aug. 31., szept. 1., 2. és 3-án fog megtartatni. Össze esik ez idő a kolozsvári orsz. vásárral és azon idővel is, mikor gazdáink kis és nagy diák fiaikat városunkba hozzák.

A kiállítás beosztása, az „E. G. E.” és Br. Szentkereszthy Pál indítványainak tekintetbe vételével — jelentékeny változásokon ment át. Sok ósdi, elavult sablon kiküszöböltetett s módja találtatott, hogy minden tenyésztő a megfelelő legcélsebb és legkönnyebb csoportosítással mutathassa be állatait, nagy gazda úgy, mint kisbirtokos. Ez utóbbiak érvényesülhetésének ezuttal sokkal több mód nyujtatott.

Nem kis vonzóerőt fog gyakorolni ez évben a Lövöldében kapcsolatosan és egy időben rendezendő „Gazdasági gép, szerzőszámok kellekek és anyagok bemutató kiállítás” is, mely iránt összes czégeink máris igen élénken érdeklődnek.

Igy kiállító és látogató gazdáink egy füst alatt megtekinthetik és be is szerezhetik első forrásból összes szükségleteiket gépekből, eszközökből, vetőmagvakból stb.

A kiállítás programja, bejelentő iveri és egyéb tájékoztató nyomtatványai, most készülnek s még e hónap folyamán szétküldetnek.

A rendező bizottság, élén Gróf Bánffy György elnökkel, Br. Jósika Gábor és ifj. Br. Zeyk József alelnökökkel — buzgó tevékenységet fejt ki a teljes siker érdeké-

A Zalatnai kénkovand ipar részvénytársaság

Brassói kénsav- és műtrágya-gyára alánlja legjobb minőségű mindennemű műtrágyáit

a t. cz. gazdaközönység figyelmébe. — 100 q.-nál alóli megrendelést legcélsebb az „Erd. Gazd. Egylet” raktárához intézni. —

Árajánlatokkal készséggel szolgál a **KÖZPONTI IRODA BUDAPEST, IV. ker., Bécsi-utca 5. szám.**

ben s így minden kelléke meg van a leg-
szébb eredményre való jogos kilátá-
soknak.

Országos gazdaértekezlet Sepszi- Szent-Györgyön.

Hazarészünk gazdaközönségének a mi
felettébb változó talaj és éghajlati viszonyaink között mindenkor nagyobb küzdelmet kellett folytatnia léteért, mint hazánk más részeiben folytattak és folytatnak a gazdák.

Ez a küzdelem a közlekedési eszközök és utak fejlődésével természetszerűen öregbedett, miután hazánk kereskedelmi politikája, — mint mondják, magasabb érdekek nyomása alatt — hosszú időn át folyton úgy alakult, hogy annak csak kártékony hullámverései jutottak el hozzánk, míg előnyeiket más vidékek vagy más társadalmi osztályok élvezték. Különösen a székelyföld, a székelyek által lakott határszéli vármegyéknek jutott ki a sanyarúságból, a minék aztán természetes folyománya az lett, hogy a székely gazdák vagyoni viszonyai rohamosan hanyatlottak, forgó tőkéjük elfogyott és kezdetét vette az adósság csinalás.

A közterhek növekedése itt is ugyanazon arányokban haladt, az igények is ép úgy fokozódtak, mint más helyeken; a föld azonban kevesebb hozamot ad, míg a termények értékesítése és a nemzetközi forgalomba való juttatása nehezebben történhetik, nagyobb költséggel jár. A nyugat felé eső fogyasztó piacok tőlünk távol vannak, vasuti hálózatunk gyér, a székelyföldön pedig szerfelett hiányos; terményeink hetekkel később érnek be, mint az ország többi részeiben és a hiányos vasuti hálózat miatt még ekkor is késve jutnak piacra, többnyire olyan időben, mikor már a szükségletek fedezve vannak. Ezekhez járulnak még a magasabb szállítási költségek, melyek szemes gabonáinknál m. mázsánként 160—200 fillér különbözetet, élő állatainknál pedig 500—1000 fillér különbözetet tesznek. Nem kell tehát ahoz valami nagy számtani tudomány, hogy a székely gazda anyagi hátrányait kimutassuk, hiszen a kinek minden m. mázsza búzáját 2—3 koronával, minden eladott állatját 5—20 koronával olcsóbban kell eladni, hogy az ország többi gazdáival egy piacon árulhasson, annak anyagi viszonyai nem lehetnek olyanok, mint a többié.

Az anyagi jólét hanyatlásával pedig még egyebek is járnak. A gazdánál első sorban az, hogy felszerelése hiányos lesz, állatai csekélyebb értékűek, hibásak, tehát munkaképességük és egyéb szolgálmanjuk csökken. Ezek miatt aztán a talaj megművelése hiányosabb lesz, trágya is kevesebb jut a földre, s így az is soványodik, termőereje fogy, terményei silányabbak, kevesebb értékűek, minélfogva nőttön-nő a szegénység az ilyen vidéken.

Ha tehát a magyar gazdaközönségnek van oka a panaszra és szüksége van a bajoknak megszüntetése végett a tanácskozássokra, az együtt működésre, úgy a székely gazdának százszorosán szüksége van erre, s

mégis, ha körültekintünk és a közel múlt évek ily nemű eseményeit visszaidézzük, feltűnik nekünk, hogy hazánk ezen részeiből nem emelkedtek zúgolódó hangok, nem szítottak itt fel az osztályharc és nem bocsáttattak világgá olyan követelések, melyek közgazdasági életünk más tényezőinek kissebbitésére, háttérbe szorítására irányultak volna.

A most megtartott népes és impozáns értekezleten is higgadt megfontolással, a közjavára szolgáló minden intézményünk érintése nélkül tárgyalattak az egyes kérdések és olyan alakban hozattak meg a határozatok, hogy az ellen a közkormányzat vezetésére hivatottaknak sem lehet szavuk, sőt ellenkezőleg az a hitük, hogy a hozott határozatok és kifejezett óhajtások éppen mérsékelt irányuk és egyoldalúságtól mentes önzetlen voltuknál fogva meghallgatásra és méltányolásra találjanak a legilletékesebb helyen is.

Az adóreformmal szemben elfoglalt álláspontja az értekezletnek oly liberális és annyira mentes az osztály önzéstől, hogy a mai erős agrárius irányzat mellett szinte szokatlanul hangzik. Így pl. a létminimum adómentességét és a progressív adó behozatalát minden ellenzés nélkül magáévá tette az értekezlet és ezzel bizonyosságot tettek az erdélyrészi gazdák és birtokosok arról, hogy az adóterhet a szegényebb néposztályról le venni és magukra vállalni hajlandók. Mert hiszen nyíltan meg lett ott beszélve az is, hogy az adóreformmal nem az adók leszállítása, hanem csak arányosítása tervezetik s főleg az, hogy a szegényebb néposztály sorsa és megélhetése könnyebbé tétessék.

A székely kérdéssel elhangzott véleményekben is annyi őszinteség és önismert volt, hogy szinte hallatszott az egyes kérdéseknél az őszinte bűnbánás hangja: »én bűnöm, én vétkem.« Mig másrészt ezen valóban nemzeti és országos ügy diadalra juttatása érdekében nem arra törekedett az értekezlet, hogy minél többet kérjen a kormánytól, hanem arra, hogy a fennálló viszonyok tekintetbe vétele mellett, miképen ossza el a szerepeket és teendőket az egyes társadalmi osztályok között. — A kormánytól nem vár különleges alkotásokat, hanem csak azt kéri, hogy az általa kezdeményezett vagy a viszonyokból folyólag kezdeményezendő alkotásokat az ügy közérdekű voltához mértén támogassa és ilyen módon tegye gyümölcsözővé, hasznossá azt az önzetlen tevékenységet, melyet a székelység színe java, nemzete jövőjének biztosítására, anyagi jólétének emelésére önjelétől tenni kíván.

Van ezekben valami szokatlan, valami fölemelő a mai sivár önző áramlatok között, de van még más is. Benne van ugyanis a székely önérték és igazságszeretet, mely nem engedi meg, hogy modern taktikával, kenetteljes szólamokkal és sok más korszerű eszközzel azon látszat mellett, hogy a gyengébbeknek barátja és segítője, azok rovására önző célokat szolgáljon. Itt az erősebb, bár maga is gyenge, de azért ki áll a sikra és őszintén oda nyújtja segítő jobbát a gyengébbeknek, szóval és tettel

igaz barátja, hive és honfitársa egyik a másikkal.

Szívünkben örvendünk eunek az irányzatnak, szívünkben kívánjuk, hogy diadalról-diadalra jusson ez a törekvés és minden erőnkkel szolgálataira leszünk a nemesen gondolkodó és önzetlen hazafisággal munkálkodó vezérferfiaknak, kiknek ott a székelyföldön nem csak hivatott vezére, hanem kimagasló alakja és mintaképe Pótsa József főispán ő nagyméltósága.

*

Junius hó 5-én Sepszi-Szent-Györgyön az „E. G. E.”, Háromszékvármegye gazdabizottságának közreműködésével, igen szépen sikerült gazdaértekezletet rendezett, melyről — addig is, míg az értekezlet egész anyagát teljes részletességgel bemutatnánk — a következőkben számolunk be olvasóinknak.

*

Az értekezletet megelőző napon, 4-én d. u. érkezett a tagok nagyobb része Erdély minden részéből, főképp a három székely vármegyéből, kiket a vasuti pályaháznál — a rendező bizottság nevében dr. Sinkovits Ottó közz. előadó lelkes szavakkal üdvözölt. Az üdvözlő beszédre — az érkeztettek nevében — Cs. Szabó József, az „E. G. E.” elnöke válaszolt, mely után a vendégek és rendezőség fellobogozott kocsikán a városba hajtottak.

Erkezés után a vendégek egy része — H. Pótsa József v. b. t. t. főispán szíves vezérése mellett — a város némely nevezeteseit, főképp az odaváló fiu árvaházat tekintette meg.

Este a városi nagyvendéglőben ismerkedési estély tartatott, melyen az érkezett vendégek és a város és vármegye vezetői vettek részt s mely a legjobb hangulatban éjfélig tartott.

*

Reggel 9 órakor a városháza dísztermét háromszáz főre menő közönség töltötte be, kik között úgy a nagybirtokos, mint a kisgazda-osztály igen szépen volt képviselve.

Miután az emelvényen elhelyezkedett az elnökség, előadók és jegyzők, Cs. Szabó József „E. G. E.” elnök melegen üdvözölvén az értekezletet, javasolta, hogy mivel ő maga is az előadók között van, bizza meg az értekezletet a mai gyűlés vezetésével Pótsa József főispánt, a háromszéki gazdabizottság elnökét. Az értekezlet lelkes éljenzés között emelte határozattá az indítványt.

Pótsa József elfoglalván elnöki székét, rámutatott az értekezlet tárgyainak fontosságára s a székely viszonyok alapos tanulmányozása után készült javaslatok felett a tárgyalagos vitát szükségesnek jelezvén, az értekezletet megnyitottan nyilvánította. A jegyzői teendők ellátására: Tokaji László, Éber Ernő, dr. Sinkovits Ottó és Sipos Samu tagokat kérte fel.

Tokaji László felolvassa Darányi Ignác földmiv. miniszternek a háromszéki gazdabizottság elnökéhez intézett 38182. sz. levelét, melyet az értekezlet éljenzéssel fogadott s a földmívelési miniszternek üdvözlő feliratban kifejezni érdeklődéséért köszönetét, egyhangulag elhatározta.

Darányi miniszter levele a következő:

Háromszék vármegye gazda-bizottságának.
(Nagyméltóságú Pótsa József, valóságos belső titkos tanácsos elnök ur kezéhez.)

Sepszi-Szent-György,

Folyó évi május hó 10-én 172/92 sz. alkelt felterjesztése kapcsán értesitem a gazdabizottságot, hogy f. évi junius hó 5-én Sepszi-Szent-Györgyön az Erdélyi Gazdasági Egyesület által által a gazda-bizottsággal karöltve rendezendő országos gazda-értekezleten élénk sajnálatomra részt nem vehetek ugyan, azonban arra a vezetésem alatt álló minisztérium részéről Nagy Gábor minisz-

teri tanácsost és Pirkner János országos állattenyésztési felügyelőt küldte ki.

Örömmel olvastam az országos gazda-értekezlet programjából, hogy az értekezlet a székely kérdéssel, különösen pedig a székely kisgazdák gazdasági viszonyaival behatóan szándékozik foglalkozni.

Azt hiszem, a helyes utat választotta az erdélyi gazdaközönség, midőn a székelyföld gazdasági viszonyainak javítására első sorban társadalmi uton szándékozik hatni, mert valódi és tartós sikert az önségely elvének érvényesülése nélkül elérni alig tartok lehetőknek.

Biztosíthatom egyúttal az egybegyűlt gazda-közönséget, hogy a székelyföldön tartandó ez országos értekezlet s annak minden tárgya iránt a legmelegebb érdeklődéssel viseltetem, az pedig éppen különös örömmre szolgálna, ha a székely kisgazdák helyzetének javulását mindazon ágazatokban, melyek csak tárczám keretéhez tartoznak, előmozdítani nekem is alkalmam nyílnék.

Budapest, 1900. évi májás hó 16-án.

Darányi.

Az éljenzéssel fogadott min. leírat felolvasása után a miniszter kiküldött képviselőit Nagy Gábor min. tanácsost és Pirkner János állatteny. felügyelőt üdvözölte Pótsa elnök.

Nagy Gábor min. tanácsos szólalt fel ezután s kijelentette, hogy azok a súlyos bajok, melyek a Székelyföldön közgazdasági tekintetben észlelhetők, nem ismeretlenek a miniszterium előtt. A földmívelési miniszter kiváló figyelmet fordít ezekre s biztosítja az értekezletet, hogy az itt felmerülő eszméket és javaslatokat kellő méltatásban fogja részéssíteni a miniszter s így a mai értekezlet az óhajtott célt eléri.

Felolvastattak még ezután a „Földmívelők orsz. egyesületének“ és a „Háromszékvarmegyei székely egyesületnek“ levelei, melyekben az értekezletre küldött képviselőiket jelentik be és pedig az első: Dr. Székely György orsz. képviselő, a második: dr. Székely György, Béli Tivadar és Ujvárosy József tagok személyében.

Következett a tárgysorozat első pontja:

Cs. Szabó József előadása.

— Az adóreformról. —

Szabó József elnök felolvasását azzal vezette be, hogy az adóreformról tartandó felolvasása nagyon száraz és talán nem is épen kellemes, de fontos és napirenden van a téma ugy a sajtóban, mint a gazdakörökben. Elnézését kér, ha hosszabb lesz előadása.

Históriai visszpillantást vet a közszolgáltatások származására és fejlődésére. Aztán ismerteti dr. Wekerle Sándor emlékiratát az adóreform tárgyában, a mely szűkebb körben ismeretes, hogy sem kellő méltatásban részesülhetett volna. Azután a Lukács László m. kir. pénzügyminiszter által összehívott ankét-ról emlékezik meg.

A kérdés felvetése után eltelt hét év csak előnyére szolgált a reform jövendőjének.

A földbirtok megterhelésének könnyítése nem szorítkozhatik csupán az állami adókra, hanem a helyi adóztatásokra is ki kell terjeszkednie. Az indirekt adózás fejlesztése az államháztartás érdekében — nagy terheket rótt a közönségre. Átlátta a képviselőház is, hogy az adóztatás kérdése rendezendő még pedig nem *majdan*, hanem *minél előbb*.

Az 1893-iki emlékiratnak fő elve a földadó leszállítása.

A jövedelm. általános pótdadó leszállítása.

E helyett új méltányos adó behozatala.

A földadóra az emlékirat egy újabb emelést nem tart lehetségesnek, sőt annak leszállítását proponálja. Előadó szerint $\frac{1}{2}\%$ leszállítás alig csökkenti a terhet. A kataszteri hiányokat stb. részletezi.

A házadót továbbra is változatlanul fentartandónak véli a tárgyalat emlékirat. Előadó

a három évi felvételt tartja helyesnek, az általános házostályadó megállapítására. A házadót aránytalanul magas. A házostályadó rendezését a házadóhoz való közelebbre hozatalával akarja az emlékirat keresztülvinni.

Előadó félti a házadótól a birtokos-ségot.

Kereseti adókat részletesen tárgyalta a Wekerle-féle emlékirat és a jelenlegi pénzügyminiszternek 1899. októberi tervezete alapján, a saját reflexióival kísérvé valamennyi adónemet.

A tőkekamat- és járadékadókra térve át, a tőkemegadóztatást tulmagasnak tartja.

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adóját aránylagosnak tartja.

Az ujonnan tervezett egyéni megadóztatással járó jövedelmi adót ismerteti azután törzskataszter alapján, a mely a már megadóztatott összes adóalapokat veszi tekintetbe. Pénzgazdaságra fektetett számítási módot követni és a természetben élvezett dolgokat pénzalapra átszámítva tekintetbe venni: ez lenne ezen új adó rendszere. Erre nézve kimondja, hogy ezen adóztatás, ugy, a miként eddig proponálva van, szerfölött súlyos és inkvizicionális lenne, megbénítaná a törekvést, a haladás és általában a szorgalmat. Az adónak tárgyilagosságnak kell lenni, nem pedig személyesnek, hogy ugyanazon adóalap ne adóztassék meg többszörösen.

Érdekes példákkal illusztrálta a mai megadóztatást bizonyos foglalkozásoknál, a hol a lebecsült alap nyilvánvaló (közjegyzők, ügyvédek, orvosok műépítések stb.)

Az emlékiratban foglaltatik még a reform pénzügyi hatása, a mire előadó nem terjeszkedik ki.

Végül a főelveket reaszummálta a következőkben:

Nem kellene semmi törvényjavaslat, a mely nem az összes szolgáltatásokat harmonikusan rendezzi, a mint ezt az 1897-iki felirat is említette, mert valamint 7 év óta a közvélemény alakulása folytán a helyzet tisztult, remélhető, hogy ezután is kedvezőbb kerülhet elbírálásra, mert attól lehet tartani, ha ez alkalommal nem rendeztetik minden, csupán az állami adókban következik be változás, akkor a többi közszolgáltatások rendezése több évekig is elhúzódhatik, ezért a közigazgatás rendezésével kapcsolatosan kellene ezt is gyökeresen átalakítani.

Ha azonban a jelen kormány az 1897-iki felirat elveivel ellentétken mégis egy részleges adójavaslatot akarna keresztülvinni kell, ez esetben, mint főbb elvek figyelembe veendőik:

1. Ugyanazon, már megadóztatott tárgyak, ingatlanok a tervezett törzskönyv szerinti vezetéssel a másodszori megadóztatás feltétlenül mellőzendő.

2. Az új adóztatásnál lehetőleg a sok címeket kerülni és a kezelést egyszerűsíteni, a mint azt némileg az 1899-iki beszéd is sejteti

3. Lehetőleg fixtételek által adóztatni és a végrehajtó közegek diszkréziójára mentől kevesebbet bízni.

4. A II. oszt. ker. adót, mint személyes adót, csak egy helyen fizettetni az adózóval.

5. A házadót és házostályadót rendezésénél csupán a bérbeadott házak (tekintet nélkül a község osztályzatára) lennének bér alapon adóztatandók, a többiek osztályalapon, de a kettőnek kombinatív tervezett közelebb hozatala, kiegyenlítése, ne terhelje a vidéki földbirtok, lakásokat.

6. Az ált. jöved. pótdadót helyesbítő jövedelmi adóval a földbirtokos, háztulajdonosok csak ideiglenesen addig, a meddig a III. oszt. ker. adó és a jövedelmi adó a szigorítások folytán többet jövedelmeznek, csak ideiglenesen 25-30%-ig a föld, ház után kontingentálva terheltesse meg.

7. Az általános jövedelmi pótdadó eltörlése indokolt, helyes, a szegényebb adózók érdekében.

8. A II. oszt. kereseti adó változtatása, hogy az csak az 5 illetve talán a 10 frt adót fizetőkre rovasse.

9. A III. oszt. ker. adónak a progresszív adórendszeren való kirovása.

10. A jövedelmi adónak a 300 frtig való létminimumon felül a személyes jövedelmek, tőkék után hasonlóan progresszív kezelése.

Az előadás után a következők szóltak a tárgyhöz:

Ugron Zoltán köszönetét fejezi ki előadónak, hogy a figyelmet ráterelte ezen dolgokra, a melyeket nem ismertek széles körben.

Miksa Imre magáév teszi az előtte szóló nézeteit, de reflektálni kíván Szabó József E. G. E. elnök előadására. A községi adók 15-20 év óta csaknem oda emelkedtek fel, a hol az állami adók állanak. Ezeket a helyhatósági adókat kell apasztani, ezeket kell egyszerűsíteni, általában a közigazgatás nehezségét, a bürokratikus rendszert. Az alispánnak kell segíteni ezen, hogy olcsón és jól csinálják a dolgokat.

Dr. Bodor Tivadar reflektál Szabó József előadására. A reform nem apasztja az adózást, sőt azt növeli. Az adó kivétel és kezelés rendszerét kellene módosítani. Helyesnek tartja, hogy az előadáshoz csatoltassék hozzá ily irányu határozat

Csiki István középajtai körjegyző arra reflektál, hogy a terhes községi pótdadó onnan származik, mert a községek felosztották vagyonyukat, nincs alapjuk, nincs jövedelmük semmi.

Szabó József az adókezelési rendszerre vonatkozólag dr. Bodor Tivador javaslatát magáév teszi.

Pótsa József országos értekezleti elnök kimondja határozatképen, hogy az értekezlet a módosítással fogadja el az előadást, a melyet tartalmulag jegyzőkönyvbe iktat és köszönetét fejezi ki az előadónak.

Dr. Székely György előadása.

— A Székely kérdéstről. —

Ezután az elnök dr. Székely György országgy. képviselőt kérte fel, hogy előadását a székely kérdéstről és a székely kisgazdák gazdasági viszonyairól — megtartsa.

Dr. Székely György, a székelység gazdasági viszonyait ismertette a múltban, azután rátért az átmeneti és az új korszakra, a terhek súlyosbodtak. A kereskedelmi viszonyok változtak. Megnehezedtek most a piacok, a romániai piac esellett Ipari növények termesztése, szövőipar; legelők átengedése stb. szükséges. A kitelepítésnek nem barátja nyugat felé sem, a mi szintén csak kivándorlás. Hanem itthon kell megerősíteni a székelyt, hogy jövedelmező foglalkozásokban, jólétben élhessen.

Az értekezlet éljenzéssel fogadta az érdekes előadást.

Dr. Mika Ottokár kir. aljárásbíró hozzászólásában azon bajokat és okokat tárgyalja, a melyek a Székelyföldön nyilvánulnak. Kitelepítésnek ő sem barátja. A megoldást szövetkezés útján tartja elérhetőnek. Javaslatot terjeszt elő, mely szerint:

1. Mondja ki az értekezlet, hogy a székelyföldi nem kielégítő gazdasági állapotok javítása érdekében egy, vagy több földművelőiskolának és alkalmas pontokon minta-parasztgazdaságok felállítását hasonlólag a kivándorlás megakadályozása, vagy legalább csökkentése végett téli háziipari tanfolyamoknak a Székelyföldön való létesítését kívánatosnak tartja.

2. A gazdasági szövetkezet eszméjét a közjó érdekében pártolja, s azok szervezését a székely birtokosoknak megvalósítás végett ajánlja

Ezen javaslatban foglaltak érdekében az Erdélyi Gazdasági Egyesület, a székely megyék gazdasági egyleteit és a mely megyében ilyen nem lenne, a gazdasági bizottság felkéri, hogy a magas földmívelésügyi kormányhoz felterjesztést tegyenek.

Páris Frigyes kir. ügyész szerint a székely kérdés országos kérdés és az értekezlet hálásan vette az előadó előterjesztését. A székely kisgazdák érdekeit tartja a termőszotes fejlődés és az ipar alapjának. Az óriási

munkaprogramm abból áll, hogy a népet nevelni és a népet szervezni kell. Eszköz, szám kell mindenhez. A mi a fizikai életben a konstrukció, az a társadalmi életben a szervezet.

A szervezkedést tartja a legelső momentumnak. Minden téren az összetartás, a szervezkedés az első teendő.

A gazdaköröket, a szövethatásokat tartja a legelsőbb teendőnek, a mivel a nép erkölcsi érzékét emelni lehet. A közgazdasági előadói intézmény kellene, hogy egy gyűponton alkossanak, sajnos, hogy a szép törvény csak írott malaszt maradt és a közgazdasági előadói intézmény csak tiszteletbeli. Olyan intézménynek kívánja tétetni a közgazdasági előadói tisztelet, hogy az illető kellően dotálva, teljes erejével és képességével szentelhesse magát nagy és fontos missziójának.

Dr. Béli László országgyűlési képviselő szintén hosszabb beszédben reflektál a székely viszonyokról és oda konkludul, hogy inkább félti a székely középbirtokosokat az elcsesztől, mint a kisbirtokosokat.

Ugron Zoltán határozati javaslatot terjeszt be hosszabb indoklás kíséretében, a mely négy pontból áll.

1. Hogy a helytelen vasuti politika gyorsan korrigáltassék és a vasutépítésre fordított vármegyei pótdók és a lekötött közmunkaalapok felszabaduljanak.

2. A kisiparnak és a kisgazdáknak hitelviszonyai rendeztessenek.

3. Az állattenyésztés ügye hathatósabban karoltassék fel.

4. Gazdasági kamarák szerveztessenek

Molnár Józsiás meddőnek tartja az ipari törekvéseket és javaslatba hozza, hogy a kongresszus mondja ki, hogy az önálló vámterület felállítását fogja sürgetni a kormánytól. Addig szerinte székely ipart teremteni nem lehet, mert nincs biztos alap és addig nincs segítség a székely gazdák helyzetén.

Miksa Imre fejtegeti az idegen pénz hatalmát a földbirtok felett. Ezzel a kérdéssel kapcsolatban rátér az uszorrára. A nagy kamattal miatt a magyar birtok mobilizált birtokká fog válni. Az osztrák-magyar bank kamatlaibaival üzött visszaéléseket konkrét példákkal illusztrálja. Kéri a gazdabizottságot, hogy azokat a kölcsönöket, melyeket a gazdák igénybe vesznek, szabályozzák, mert a nagy kamattal teszi lehetetlenné a gazdasági jobbulást.

Dr. Székely György indítványozza, hogy a kongresszus mondja ki azt, hogy a székely kérdést magáévá teszi és az E. G. E.-t bizsák meg, hogy a kormányhoz szerkesszen e tárgyban feliratot. Általános helyesléssel fogadták el.

Potsa József főispán elnök összegezi az eddig elmondottakat és kimondja határozatában, hogy az E. G. E. bizsák meg a javaslatok írásba foglalásával és illetékes helyre való felterjesztésével.

Dr. Szentkirályi Ákos előadása.

— Az erdélyi magyar marhatenyésztésről és tejtermelésről. —

Dr. Szentkirályi Ákos gazd. tanint. igazgató tartotta meg ezután előadását „Az erdélyi magyar fajta szarvasmarha és tejtermelésünk” czímen. A szarvasmarhatenyésztés nevezetes faktora a mezőgazdaságunk. Egyszázhatvan millió értékkel szemben a többi összes állattenyésztés csak nyolcvan milliót képvisel.

Az ősi erdélyi szürke állatfajta tenyésztésének rovására a külföldi fajták szaporodása igen nagy, a mit számokkal illusztrál. A külföldi marhának ezen nagymérvű szaporodásában veszedelmet lát.

Lehet, hogy bizonyos vidékeken az ősi fajta nem felel meg a mai követelményeknek de az ősi fajta is kimivelhető. Szükséges, hogy a versenyen az ősi fajta is kiállhassa a jövővényt vagy idegen a marhával. Az 1626. évi országgyűlésnek a limitációt megállapító határozata szerint is kimiveléttől van szó, a minek ára nagyobb volt.

Figyelembe ajánlja a gazdakongresszus-

nak azon körülményt, hogy a hol a külföldi fajta terjed, ott a betegségek is terjednek. ez határozottan a nyugoti marhafajtaival jár együtt. Kéri a gazdaértekezletet, hogy ezen körülmények felől a kormányt és az irányadókat tájékoztassa.

A paraszt fajta állatot nemesíteni, mivelni lehet. S mért az importált állat meghonosodásáig idő szükséges, ezen idő alatt a honi marhát is meglehet nemesíteni.

Azon tőke, munka és kiadás, ha eddig a magyar marha fajtára és nem a külföldi fajtákra fordított volna és fordították, akkor a nemesítés már javarészből keresztül lett volna vive.

Felolvassa azon javaslati pontokat, a melyek a vitát irányíthatják s a melyeknek elfogadását az értekezletnek ajánlja.

Ezen javaslatot terjesztette az E. G. E. a földmivelésügyi m. kir. miniszter elé is.

A gyors fejlődés és a jó tejelés szempontjából való kimivelés együtt jár; ezen két törekvésnek elkülönítését nem látja szükségesnek ez idő szerint.

Béli Tivadar köszönetét fejezte ki a tanulságos előadásért és kijelenti, hogy ha valaki tudva rosszat tesz, nagyobb hibát követ el, mint a tudatlan; azt kívánja, hogy azon feleket, a kik veres (idegen) marhát tenyésztenek. annak ne adjon kedvezményt.

Nagy Gergely nem járul a véleményhez, mert szerinte a tarka (veres) marha jövedelmezőbb.

Dr. Szentkirályi kijelenti, hogy ő figyelemzetett azon veszélyekre, a melyek a behozott fajta marhákkal bejöhetnek, ha a betegségeket behurcolják. A pillanatnyi haszon előtt, kell néha a jövőre is tekinteni.

Potsa József elnök a határozatot akképen mondotta ki, hogy a hazai fajta marha kultiválása országos érdek, a mely nézetet a gazdaértekezlet magáévá tett.

Dr. Bodor Tivadar előadása.

— A káromszéki hitelviszonyokról. —

Dr. Bodor Tivadar ügyvéd, a háromszéki hitelviszonyokról tartott felolvasást. Érdekes felolvasását a Háromszék megyében szétszórva lévő hitelintézetek pénzügyi viszonyait tárgyalja. Az első helyen, fájdalom, az Albinát kellett felemlíteni, mint olyant, mely kölcsönivel legnagyobb részben érdekelve van Háromszéken. Felhozta azt a szomorú példát, hogy az adósságok tulnyomó számban a váltóadósságokból származnak, pedig a nép gazdaságilag nem elég fejlett arra, hogy a váltókölcsönt igénybe vehesse. A már régebbi idő óta megbeszélés tárgyát képező jelzáloghitelbank felállítását illetőleg igen fontos fejtegetéseket adott elé.

Száva Gerő elismeréssel szólva a Bodor Tivadar dr. nagyérdékű tanulmányáról, köszönetet szavaz érte a hallgatóság nevében. Helyeslések között elfogadták.

A tárgysorozat letárgyalása után Cs. Szabó József E. G. E. elnöke összegezte az elmondott véleményeket s azon óhajának adott kifejezést, bárha csak egy parányi részben is hasznára válnék a sok életrevaló eszme közgazdaságunk helyzetének, akkor a fáradság nem fog kárba vészni.

Lelkes szavakban köszönetet mond elnök úgy az előadóknak, valamint a nagyszámu hallgatóságnak és első sorban Potsa József v. b. t. t. főispánnak, ki a gyűlést mindvégig vezetni szives volt.

Szent-Iványi Miklós alispán válaszolva a Szabó József elnök szavára, elismerését fejezi ki az E. G. E. hazafias működéséért és a mai napon elhangzott beszédéért. Mint Háromszék vármegye közönségének első tisztviselője, lelkes szavakban köszöntö meg, hogy a gyűlést Sepsi-Szent-Györgyön tartotta meg. Kívánja, hogy az E. G. E. még soká működjék hazafias kitűzött céljai szolgálatában. Ezzel a kongresszus lelkes hangulatban véget ért. Az értekezleten az elnökségen, előadók-

kon és tisztikaron kívül még a következő jelen voltak neveit jegyeztük fel:

Mika Ottokár, Székelyhidi Viktor, László Lukács, Jakab László, Málk József, Párizs Frigyes, Nagy János, Ujvárossy József, Szentiványi Miklós, Béli Tivadar, gr. Mikes Zsigmond, Szász István, ifj. Gödri Ferencz, Béli Pál, Ugron Zoltán, gr. Mikes Ármin, Imecs Ernő, Béli László, Földi Jenő, József Lajos, Hosszu Ferencz, Nagy Gergely, Bányai Kristóf, Vajna Miklós, Imreh Béla, Sigmond Andor, Molnár Józsiás, Imre Albert, Solyom Tamás, Eperjesi Pál, Imecs János, dr. Künle Tivadar, Gábor Antal, Pap János, Temesváry János, Tompa Vincze, Temesváry Gergely, Gidófalvi János, Kleinkauf György, Csérer Lajos, Imre Lajos, Antalffy Elek, Pál Károly, Vajna István, Bartha Lajos, Antalfi Lajos, Keresztes Ede, Szilágyi György, Rápolti Mózes, Herepey Sándor, Boér Miklós, Kovásznai József, Deák Domokos, Csia György, Fejér Sámuel, Kozma Miklós, Könczei Benedek, Sübek Ede, Bora János, Ferencz János, Keresztes Antal, Nagy Ferencz, Sikó József, Császár Lajos, Sorbán János, Császár Domokos, id. Sass József, Demeter Ferencz, Bögözi István, Dénes Mihály, Verzar Gergely, Kovács Dénes, Kádár György, Dankó János, Kovács József, Joós Elek, Boda Dénes, Biró János, Bora Mózes, Füleki Mózes, Györbiró Imre, Bora Miklós, Bartha Ferencz, Incze Kálmán, Beczásy Imre, Gidófalvi Antal, Soliom Ferencz, Bernáld János, Bernáld György, Domokos Mihály, Hadnagy Gyula, Hadnagy Vincze, Ujvárossy Domokos, Maksai Béla, Sikó Béla, Gyárfás László, Barabás József, Apor János, Apor Ferencz, Deák Zsigmond, Varga András, Incze Lajos, Veres Péter, Pana Sámuel, Molnár József, Péter Gergely, Bitai Sándor, György Ferencz, György András, Barabás Gergely, Czeglédi János, Jáni József, Péter József, Miskolci György, László József, Gyulai Mózes, ifj. Budai Ferencz, Szilágyi Sándor, Incze István, Szilágyi Ferencz, Incze József, Vaska Mózes, Berde Mihály, Útő Elek, Mihály Ferencz, Bartha László, Nagy Hubert, Balácsi Gyula, Kovács Ferencz, Magyarosi Pál, Bakcsi József, Vajna Mihály, Bogdán Emil, Fejér Károly, Neumann József, Málk Kristóf, Csiki András, Zathureczky László, Száva Gerő, Csiki István, Deák Albert, Kövér András, Gidófalvi János, Gazda Jenő, Szentiványi József, Szentiványi Zsigmond, Péter Ede, Gidófalvi Antal, dr. Demeter Gyula, Dani Mihály, Bogdán Arthur, Bakcsi Károly, Veres Gyula, Vajna Ákos, Vajna Domokos, Vajna Tamás, Farkas Ignác, Szabó József, Debreczy Albert, Kilyéni András, Koréh Sándor, Damó Kálmán, ifj. Berde Ferencz, Kövér Lajos, ifj. Szilágyi György, Nagy Ferencz, Balázs József, Sikó György, Barabás György, Schwarcz Ferencz, Fudgyas Bálint, Kovács Pál, Nagy György, Bartha Ignác, Cseh Izsák, Cserei Gyula, Incze Béla, Gocsmán Mihály, Nagy Dénes, Benkő Árpád, Faluvégi András, Bocskor András, ifj. Kósai György, Téglás Ferencz, Nagy Imre, Berde Károly, Veres Mihály, Berbek Mihály, Benedek János, id. Gödri Ferencz, Gazda Gyula, Konya Domokos, Miskolci Vilmos, Málk Loránd, Gyárfás Győző, Goldstein József, Zoltáni Sándor, Molnár Károly, Zsigmond Ferencz, Sylveszter József, Kádár Lajos, dr. Bene István.

Bankett.

Két óra már elmúlt, mikor a népes értekezlet, mely mindvégig feszült figyelemmel hallgatta az egyes előadók felolvasását s okos, megdöntött hozzászólás által a tárgyalás menetét magas színvonalon tartotta, szétoszlott.

A városi nagyvendéglő díszesen fölterített éttermében, hol Orosz Lázár bérlő jó konyhája szolgáltatja a közeledő, száznál többen gyűltek össze.

A peccenyénél *Potsa József* főispán emelkedett szólásra és a legalkotmányosabb uralkodóra, I. Ferencz József királyra üritette poharát, általános, lelkes éljenzés mellett.

Cs. *Szabó József* igéri, hogy rövidebb

lesz, mint volt délelőtt, mikor kifárasztotta a hallgatóság figyelmét. (Ellentmondások.) Poharát emeli a gazdasági egyesület lelkes patronusáért, *Daranyi Ignác* földmívelési miniszterért és indítványozza, hogy ezt táviratilag tudassák a miniszterrel.

Nagy Gábor min. tanácsos köszönetet mond a megemlékezésért a miniszter nevében s igéri, hogy a mai szép gyűlés lefolyásáról híven referálni fog s mindazon szép és üdvös javaslatokat, melyek ma elhangzottak, figyelmébe fogja ajánlani a miniszternek. (Lelkes éljenzés.)

Dr. Sinkovits Ottó megemlékezik *Szabo József* bokros érdemeiről s az ő egészségére üriti poharát.

Tokaji László E. G. E. titkár látta és hallotta 63 árvagyerek imáját azért, hogy nekik életet, boldogságot adtak. Ennek az árvaháznak teremtőjére, fentartójára, *Potsa József* főispánra, mint a cselekvő humanizmus valódi mintaképére köszönti poharát.

A földmívelésügyi miniszter jelenlévő képviselőjét, mint a vármegye szülöttjét, *Nagy Gábor* min. tanácsost csinos tószóban *Béldi Tivadar* köszöntötte fel. *Dr. Béldi László* képviselő *Pirker János* orsz. állattenyésztési főfelügyelő, osztálytanácsosra üriti poharát, kit mindig ott lehet látni, hol valami szépről, nemestről van szó.

Szent-Iványi Miklós egyetemes eszméből kiindulva a mai kongresszus szakavatott lelkes előadóit köszönti fel s velük együtt azokat, kik messze földről eljöttek, hogy velünk ünnepeljenek.

Ifj. *Gödri Ferencz* polgármester, a város polgársága tulnyomó részének, a földészek nevében, őszinte örömmel üdvözlöli a vendégeket és működésükre sikert kíván.

Miksa Imre Sepszi-Szent-György város polgáraiért és annak derék polgármesteréért emeli poharát.

Dr. Bene István a kitűnő gazdasági íróra, *dr. Szentkirályi Ákosra* ürit poharát.

Székelyhádi Viktor dr. *Székely György* képviselőt köszönti fel lelkes éljenzés mellett.

Éber Ernő a szövetség eszméjéből kiindulva, poharát ürit azon férfiuért, ki egész tudásával és hazafias tevékenységével azon munkál, hogy a székely kérdéseket dülőre juttassa. Ez a férfiú *dr. Bodor Tivadar*. (Éljenzés.)

Szacsavay Imre a székelység lelkes munkását, a vármegye első tisztviselőjét, *Szent-Iványi Miklóst* köszönti fel.

Páris Frigyes lendületes beszédben ifj. *Gödri Ferencz* polgármesterre ürit poharát.

Dr. Székely György szellemes felköszöntőjében a jelenlévő hölgyekért és általában a székely nőkért emel poharát zajos tetszés mellett.

Potsa József Alsó Fehér vármegye gazdasági egyesületének küldöttjeit köszönti fel, egyuttal sajnálattal konstatálja, hogy a többi gazdasági egyesületek, a melyeket pedig itt kellett volna látnia, elmaradtak.

Miksa Imre gróf *Mikes Zsigmond* és *Ármin* testvérekre, mint a nagy *Mikes Kelemen* utódaira emel poharát.

Dr. Bodor Tivadar kiindulva abból, hogy sok a „jogász,” a jegyzői karra üriti poharát.

Ugron Zoltán felemlíti, hogy ma sok beszéd folyt a jogászokról, ő egy olyan jogászt akar éltetni, a kit menteni is akar, pedig ez nagy szó, *Páris Frigyes* csikmegyei kir. ügyészre köszönti fel.

A bankett emelkedett s élénk hangulatban négy órakor ért véget.

A lókiállítás és díjazás.

A gazdaértekezlet jól belenyult a délutáni órákba s mikor a közös ebéd kezdetét vette, már nagy csoportokban gyülekezett a közönség a meggyház előtt elterülő szép piac téren felállított csikók és csikós kanczák szemléletére.

A katonásan, gyorsan elköltött közös ebédről négy órakor vonultak ki a gazdaértekezlet tagjai a bírálathoz megérkezése és a bemutatásra felállított lóanyag megvizsgálásáig.

A juri birtokosokból, méneskeri tisztokból és állatorvosokból nyomban megalakult és *Nagy Gábor* min. tanácsos vezetésével megkezdte működését.

Először a ménes tenyésztők csikós kanczái vétettek bírálathoz. Tulajdonosok díjra nem pályáztak. Ebben a csoportban a *Császár Domokos* és *Béldi László* collectio kiállításai tündek fel, különösen utóbbinak öt csikós kanczája.

A kistenyésztők által elővezetett csikós kanczák nagy csoportjából az első díjat *Kilyén Józsefnek*, a másodikat *Antal Lajosnak*, a harmadikat *Szilveszter Aladárnak*, a negyediket *Apor Ferencznek* és az ötödiket *Balogh Lászlónak* ítélte oda a juri.

A három éves kancza csikók bemutatói közül *Vaska Sámuelnek* az első, *Szakács Imrénnek* a második, *Zsigmond Lajosnak* a harmadik, *Szabó Bálintnak* a negyedik és *Kovács Sámuelnek* az ötödik díjat adták, míg a bemutatott méncsikók közül csak kettőt talált a bíráló bizottság díjazhatónak. Az első díjat *Simon Sándornak* egy éves sárga csikójáért, a diszoklevelet pedig *Temesvári J.* 3 éves pejcsikójára adta ki.

A bemutatott anyag számra nézve imponált, de a minőség tekintetében sok lenne még a mi kívánni valónk. E tekintetben szerzett tapasztalatainkról azonban most nem szólunk, miután lapunkban már ugyanis közlés alatt van egy cikksorozat, melyben hazarésünk lótenyésztési viszonyairól részletesen lesz szó, mivel pedig azok a hiányok, melyeket *Sepsi-Szt. Györgyön* láttunk, több helyen is megvannak, talán még nagyobb mértékben, mint *Sepsi-Szt. Györgyön*, helyesebb lesz ezekre majd általánosságban kiterjeszkedni.

Az a figyelem azonban, melyben *Háromszék* vármegye birtokossága a népies lótenyésztés ügyét részesíti, feltétlenül elismerést érdemel és utánzásra méltó.

A vármegyei gazda-bizottság ugyanis nem érte be azzal, hogy a megye területén évenként más-más helyen lódíjazásokat rendezzen, hanem *Sepsi-Szent Györgyön* már 1897-ben csikónövelő telepet rendezett be és 600 korona állami segély mellett a maga erejéből tart fenn.

A telep 147 kh. bérelt területen van és állandóan 60-70 csikó legelész rajta. Az okszerű és célzatos vezetés révén nemcsak keresett ez a telep, de a legjobb hirben áll és ha a viszonyok engednék, okvetlenül terjeszkednie kellene, mert most az évenként bejelentett csikók nagyrészt kénytelenek visszautasítani a legelő terület kicsinyisége miatt. Terjeszkedni azonban nem tudnak, miután ott ritkaságszámba megy a nagyobb birtok, a nagyobb ily célra alkalmas bérbe adandó terület pedig még ritkább.

De hogy kicsi területen és kevés költséggel is lehet hasznos szolgálatot tenni a népies lótenyésztés ügyének, azt a vármegyei gazda-bizottság ezzel a csikó-teleppel megmutatja. Az innen most behajtott és bemutatott 68 csikó olyan kitűnő állapotban van, hogy a jury és a szemlénél jelen volt gazdák teljes meglepődésével találkozott. Látszik ebből, hogy ott rend és okszerű tartás van, a mit mutat az is, hogy abból a kis területből 9 kh. luczernás, 7 kh. lóherés és 36 kh. kaszáló, melynek hozama a rossz időben vagy a legelő gyérülése alkalmával az oda fölvetett csikókkal lesz felcsetve.

Az állatok elhelyezésére megfelelő felszerelés van berendezve és kintinó forrásvízből itattatnak, míg másrészt az erdős legelő vagy meleg vagy hideg erős idők alkalmával a növendék állatok részére kellő védelmet nyújt.

A legeltetési díj darabonként 24 korona. A csikó-telep felügyeletével és ügyeinek vezetésével *Kese Lajos* hatósági állatorvos van megbízva, a ki ezen tisztét kiváló értelemmel és szorgalommal teljesíti.

A múlt év folyamán a telepről a bilaki csikó telep részére 7, kereskedő részére pedig 23 darab csikó adatott el, ami azt mutatja, hogy az ott növelt állatok kiválóan fejlődnek

és hibátlanok. A telep anyagi viszonyai teljesen rendezettek, a mennyiben pedig segélyre szorulna, a vármegyei gazda-bizottság a hatóság által rendelkezésére bocsátott forrásokból segít rajta.

Itt tehát a társadalom és a hatóságok közös erővel és akarattal munkálkodnak azon, hogy a lótenyésztés ügye megfelelő támogatásban részesüljön.

IRODALMI SZEMLE.

Külföldi lapokból.

A húsárak az Észak-Amerikai Egyesült Államokban az utóbbi években 10-15%-kal emelkedtek. Ilyen magas árak már 15-20 év óta nem voltak, Kutatván az okát, hogy vajjon csak időleges túlnemény-e vagy állandó jelenség, rájöttek, hogy 1892. óta 10 millióval apadt a vágásra való szarvasmarha állomány holott a népesség ugyanazon idő alatt több, mint 10 millió lélekkel szaporodott. A marha hús kivitel szintén folyton növekedett s maximumát 1897-98-ban érte el. Valószínűleg közbe játszik még az is, hogy a régebben legelőnek használt rengeteg terület nagy részét most már művelik s a vágómarhát inkább istállóban hizlalják. Ily módon jobb, de természetesen drágább is a hús. A végeredmény az, hogy kevesebb az állat, de jobb a minőség s több az ember, kik jobb minőségű húst képesek megfizetni. (*Journal d'Agriculture prat.*)

A paszuly olaj betegsége. Páris környékén, hol a 3 éves forgókba a paszuly termelést mindig beigtatják, mert az ott termelt *Chevrier-féle paszuly* Párisban nagy kelendőségnek örvend, egy különös alakú betegség szokta — főleg esős években megtámadni a már 8-10 km. hosszú hüvelylyel bíró paszuly töveket. Mintha egy csöpp zsir vagy olaj volna a zöld paszuly tövön úgy néz ki fellépése első stádiumában. Innét a neve. A többé-kevésbé szabálytalan foltocskák környéke később megvörösödik, a folt tartalma meglágyul s megszámlálhatatlan mennyiségű bakteriumot találunk benne. A folt nagysága, alakja a paszuly fajok szerint változó. Száraz időjárásban inkább szürkés, s nem domborodik oly erősen ki. A levelekre, indákra is átterjed, de itt nem szokott nagyobb mérvet ölteni, csupán a fiatal paszuly csöveken. Lassanként behatol a cső húsába, elterjed a fiatal magvak körül. Ilyenkor a folt felülete közepén gyakran gyöngyház fényű. A sebekben fejlődő sárgás tapadós lágy masszában a *Bacillus Phaseoli*-val teljesen megegyező alakú bakteriumok találhatók, rendszerint igen nagy mennyiségben. A F. Smith leirta *B. Phaseoli* az Egyesült Államokban viszen végbe nagy pusztításokat a paszulyban. Igen könnyen terjed. Ha beteg paszuly hüvely nyálkás anyaga egy egészségeshez ér 5-6 nap alatt azon is teljesen kifejlődik a betegség. Kísérletileg beigazoltnak látszik, hogy a föld közvetíti az inficiálást első ízben s aztán terjed egyik hüvelyről a másikra. Mert azon fajok között pusztít erősen és azoknál lép fel először, melyeknek első fejlődésű hüvelyei a földre érnek. Védekezés ellene, gondosan megtartani a három éves forgót, s vetéskor csak teljesen egészséges épszemű paszulyt kell elvetni, a mely lehetőleg olyan helyről származzék, a hol a paszuly olajos betegsége nem pusztít. (*Dr. G. Delacroix a Journ. d'Agriculture pratique.*)

A műtrágyák elszórás módja és a répa-termés. A műtrágyák felhasználásának módja két féle. Elsőleg, vagy elszórjuk a földre, vagy vetőgép segítségével egyenletesen oszlatjuk el a trágyázandó földön. Elsőrendű érdekesség kísérletek bebizonyították azt, hogy a műtrágyának sorbavetése után jóval nagyobb termés érhető el, mint az egyszerű elszórás után.

Ennek különösen nagy jelentősége van a cukorrépa termelésnél. *Dr. Hudelka* 20 év óta kísérletezik a műtrágyákkal a nélkül, hogy valami nagyobb eredményt tudott volna föl-

mátatni. Szuperfoszfátot használt és azt csak elszórta a földön. 1898-ban azután a Melichar-féle vetőgéppel, mely egyúttal a műtrágyát is sorba veti, tett kísérletet és az eredmény a következő volt. Egyenlő nagyságu és természetű táblákon termett:

Műtrágya nélkül 121.2 mm. répa 16 4/10, cukortartalommal 5mm. szuperfoszfát elszórva . . . 193.2 " " 16.8 " "
3 mm. szuperfoszfát sorbavetve . . . 197 " " 17.1 " "
5 mm. szuperfoszfát sorbavetve . . . 218 " " 17.0 " "

Egy másik, Schlachowban végzett termelési kísérlet szerint a szuperfoszfáttal trágyázott föld hektárja termett.

Elszórva 210 mm. sorbavetve 298 mm. termést, a mikor a trágyázatlan 136 mm. termést adott. Legjobb volt az istállótrágya + szuperfoszfáttal trágyázott, melynek hozama 316 mm. volt. Ugyanebben az évben Hudelka megállapította, hogy 4 mm. szuperfoszfát sorbaszórva egyenlő értékűnek mutatkozott 12 mm. szabadon elszórt szuperfoszfáttal. A géppel, sorbaszórás következménye, hogy a fiatal növény mindenütt egyenletesen kapja a tápláló anyagot, mikor a magból már kimerítette, ez által megerősödve, ellenállóbb lesz az élősdiek és az idő viszontagságai ellen. Ez a magyarázata a nagyobb termésnek. — Journal d' agriculture pratique.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Heti szemle.

Olyan az időnk, a milyenek a gazda ember éppen kívánja! Pedig néha igazán maga se tudja, hogy kívánja? ha a renden levő szalás takarmányát nézi, hát napos szép idő a kívánsága: ha meg a vetésekre, kivált a kapásokra esik a tekintete: szívesen látja, ha szép csendesen megerednek az ég csatornái! De hát az időjárás a tavaszi viszontagságok után a kívánatos kerékvágásba jutott, mégis a *vetések állása* ma még nem valami biztató, legalább nem olyan, mint a milyenek a gabonabörze-támogató lapok tudósításaiból kizöldelnek! Az őszi rozs nem bokrosodott, bár sok helyt szép kalászt fejlesztett, de a melyek jókor virítottak ligetessé tette a május közepi dér; a buzák átlag jobban állanak, bár a mult hetek eszéses időjárásában egyenetlen lett a fejlődés, itt a jó junius még segíthet; a tavaszi kalászosok szintén megdölgöztak a májusi hideg nyomán, s ezenközben ugyancsak felül nőtte a sok tarkavirágú gyom. A burgonya jól áll, nem kevésbé s répa, de a tengeri, az már változatos fejlődésű! Az ujtott vetések most bujnak, a fagymentesek már térdig érnek. Itt az a benyomásunk, hogy a rendes erdélyi tengeri késői fejlődésű, tehát egyenetlen érésű lesz. Szép vastag rendek fekszenek a réteken s heréseken, s egy korai viritású gyümölcsfajta eléggé meg van rakva terméssel, de a melyek utóbb viritottak, azokon alig lesz gyümölcs! A komló — amelyet rendszeren kapáltak — maholnap a karó tején lesz, s szépen ereszt ostorindákat. Jól esett látni Csucsától Sepszi-Szent-Györgyig s Maros-Vécstől—Maros-Ilyéig, hogy sűrűn lepi el a szorgalmas magyar a mezőt s kezében serényen jár a kasza, kapa. Ez a jövőben való bizalom symboluma.

Hanem az „ej! rá érünk arra még!” kényelmi elv még sokfelé divatban van. A meg nem gyomlált vetésekről kirikit a vadrepce, a felnyuló aszat között gyengélkedik a törökbuza, a le nem szedett hernyófészekből ezer számra mászik szét a soklábu „utálat”, a késő metszet s kapálatlan komló szerénykedik a karón, a tavasszal hibáson húzott vízvezető barázda máig (Küküllővölgy.) vad szakadékká szélesedett a lejtőn, s az őszszel meg a tavasszal fel nem szántott ugarban most török össze ember, állat, eke és borona. S még meg csudálkozunk, hogy mekkorákat lódit a francia Tissot, a ki azt írta, ha a maros-

ilye-lugosi viczinálison rázatná magát, hogy a magyar földmives hűtlen életpárját most is lófarkhoz kötözve hurcolja halálra a földön. Pedig a valóság az, hogy a rossz időben végzett ugarolás nyomán oly szörnyű hantokban szakad a nehéz agyag, hogy hitvány boronájával alig bírná elegyengetni a rumán-agrár: hát brevi-manu kedves hites társát fekteti a boronára nehézségnek. — S a mint nagy ostorpattogás s ló-biztató hü-hó között ott ficzánköl végig rögről-rögre a csikorgó boronáson a piros katrinczás asszonyi élő test: hát könnyen kövé dermesztené a Tissot-féle embereket ez ázsiai látomány.

Ezenközben pedig a börzei hangulat a leggyalázatosabbul „változatlan!” Jöhet búr háború, jöhet chinai heccz, avagy tavaszi fagy, tömeges roszdával s aszattal vadrepcevével megpékelve, s esküdjön meg bár a közgazdasági miniszter a gazd. egyletekkel s kereskedelmi kamarákkal harmonikus chorusban, hogy a szemes-életkészletek nagyon fogytán vannak, avért a buza ára „változatlan!” S bár biztosan jelentik consulaink, hogy Oroszország s Amerika roztáblái gyengék, s hogy az éhező indusok, szomszéd románok s néhol az orosz gazdák is maguk akarják megenni gabonájukat, azért úgy alakul a buza ára, a hogy a papiros-buza-gyártásnak megcsinálni sikerül! — Tehát, ne spekulálj te becsülettel kedves gazdám a fenti faktorokkal, de lesd ki a papir-buza csudálatos titkait! Tanulj meg már kereskedő lenni!

Tanulni, tanulni, könnyű azt kimondani! Az imént lezajlott sepsi-szent-györgyi orsz. gazda értekezleten vallotta meg egy különben mozgékony agrarius — elsőnek reflektálni Cs Szabó József E. G. E. elnök-előadó mély bölcsességgel megírott adóreform tanulmányára — sok dolgot tanult meg az előadásból és tanulhatott más is. „mert eddig csak fizettük az adót”, de a miértet, mikéntet, s mit, csak úgy tudtuk, a hogy a fináncz dirigálta! S erre a bevallásra sokan, tulsokan bólintottak. S ha a fontos eseményeket szönyegre hozó értekezletnek más haszna nem is lenne, mint a belátás, hogy egyszer már „tanulni is kell!” hát már azért is meg kellett volna tartani! Jó volt erről megbizonyosodni, hogy „Segíts magadon, s az Isten is megsegít!”

Hanem azért egymáson is segíthetnénk egy kicsit! Mert sok „székely-kérdés műértőt” ismerünk tolláról a Dunától a Kelemen-havasig — a ki hiányzott az értekezletről. Pedig igaza volt és van az értekezlet kegyelmes urának, Pótsa József főispánnak: „hogy a székely-kérdés országos kérdés!”

— † Csermák János *egyletünk volt pénztárnoka* f. hó 5-én jobblétre szenderült. Férfikora teljében, 43 éves korában, mikor más emberek munkásságuk derekán vannak, ő egy egész férfikort igénylő példátlan, tulfeszített munkássággal saját egészségének megtörésében láthatta csak fáradságos munkájának eredményét. 1889. óta, tehát tizenegy évig volt egyletünk pénztárnoka, nemcsak, hanem egyletünk egyik legbuzgóbb, legtevékenyebb tagja is. Mint pénztárnok és az egylet könyvvezetője egész új alapokra fektette az egylet vagyonát és forgalmát nyilván tartó könyvvezetést. Szakszerű tudásával legmuniciósusabb pontossággal, fáradságot nem ismerő munkássággal a legszigorub lélekismeretességgel az eddigis fölül álló s magos színvonalra emelte az egylet vagyoni nyilvántartásának könyveit. Igaz elismerés érdemes tevékenységéért, intenzív fájdalom, hogy munkás életének ilyen korán szakadt fonala kísérik a mi részünk-

ról utolsó útjára. Milyen fáradságos, nehéz volt az élet, olyan könnyű legyen a föld neki.

— **A terméskilátások Franciaországban.** A francia földmívelési miniszter május 10-iki kelettel a következő kimutatást teszi közzé: *Buza* 2 dep. igen jó 22 jó; 45 elég jó, 17 meglehetősen, 1 középszerű. *Nyári buza* 5 dep. igen jó; 23 jó, 20 elég jó, 3 meglehetősen. A téli buzának nagy része a fagy által szenvedén, nyári buzával helyettesített. *Rozs* 5 dep. igen jó; 41 jó, 33 elég jó, 5 meglehetősen, 2 közép. *Zab* 5 dep. igen jó, 36 jó, 33 elég jó, 5 meglehetősen, 2 közepes. 1 dep.-ből nincs jelentés. *Arpa* 2 dep. igen jó, 31 jó, 31 elég jó, 2 meglehetősen, 2 közepes.

— **Takarmánymagtermelésünk.** Unostuntalan hangoztatják gazdáink, hogy a buza-termelés megszűnt az a jövedelmező termelési ág lenni, mely volt régebben és ennek következménye az is, hogy a gazdák átmenetek a több hasznót hajtó, intenzívebb állattenyésztésre. Ennek természetes folyamánya a takarmányművek, lóhere, luczerna termelése, mert hiszen nem mindenütt áll rendelkezésünkre legelő és mert hát a téli takarmányoztatáshoz mesterséges takarmány föltétlenül szükséges. De a mint az állattenyésztés fejlődése és a takarmányművek termelésének terjedése konstataható, nem lehet konstataálni azt, hogy a takarmányokat mind a saját magunkból termeljük, mert bizony látjuk azt, hogy ezekből a magvakból, mint a lóheréből, luczernából tekintélyes mennyiséget hoztunk be a külföldről, holott nemcsak saját szükségletünket tudnók és kellene a saját magtermelésünkből födözni, de még a legutóbbi évben emelkedett árak mellett a külföldre való exportálás is nagy hasznót nyújthatna gazdáinknak. A takarmánymagtermelés fölkarolásával nemcsak vetőmagszükségletünket födözhetnők, de ki tudnók küszöbölni a mostani importot és még a külföldre is vihetnénk ki.

— **Paprikakivitel Romániába.** Gazdasági haladásunkkal lépést tart gazdasági intézményeinknek fejlődése is. Hogy mit, hogyan és milyen mennyiségben termeljünk, arra nézve értékes utmutatást fognak adni a gazdasági szaktudósítók és adnak a konzulátusok, abból a szempontból bírálva a dolgot, hogy termelésünk mennyiben alkalmas a kivitelre. Várnai alkonzulátusunk április havi jelentése arra figyelmezteti a magyar paprikatermelőket, hogy küldjenek Várnába próbaszállítmányokat, mert a paprika csekély árkülönbözet mellett könnyen versenyezhetne a silányabb maczedoniai paprikával, mely most Szalonikin át érkezik oda. Semmiesetre sem szabad egy konjunkturát sem kiszalajtani kezeink közül. mely csak egy talpalattnyi térhódítást is jelent.

— **A gabona-határidőzlet korlátozása Csehországban.** A cseh tartománygyűlés egyhangulag elfogadta a terménytőzsdéken gabonával üzött blanco-határidőzlet eltiltására vonatkozó bizottsági indítványokat. Elhatározták továbbá, hogy fölszólítják a kormányt, hogy javaslatokat nyújtson be a játékszerű határidőzlet eltiltására nézve, a tőzsdégyleteket szigorú állami felügyeletnek vesse alá, a különözeti játékokat nyilvánítsa érvényteleneknek és pörölhetetleneknek, továbbá kérje föl a magyar kormányt hasonló intézkedések msztételére és ugyanilyen értelemben lépjen tárgyalásba a többi állam kormányaival is.

— **Lisztexportunk előmozdítása.** Ennek érdekében a kereskedelmi miniszter ez évi január 1-től visszavonásig különböző szállítási kedvezéseket ad. Nevezetesen a Szezen tul fekvő, valamint északafrikai kikötőkbe fönnállott kedvezéseket az összes vámkülföldi kikötőkbe indított lisztküldeményekre kiterjesztette. Mindazokról a vidéki malom-állomásokról, melyek Fiumétól távolabb vagy ugyanabban a távolságban vannak, mint Budapest, mérsékelt díjtétel alkalmaztatik a m. kir. államvasutak egész vonalára. Ezekről a vidéki

malomállomásokról eddig a budapest—fiumei 80 filleres engedmény volt érvényes; az új mérsékelt díjtételek további kedvezéseket foglalnak magukban, hogy a budapesti és vidéki malmok közt Fiumén át kivitelre kerülő liszt-forgalomban paritás létesíthessék. Ezen kívül arra az esetre, ha Fiumén át egy év alatt legalább 30.000 tonna liszt szállítatik el, a budapest—fiumei tételnek megfelelő 106 fillérlél alacsonyabb mérsékelt díjtételek kivételével, a többi díjtételekből 100 kg-kint 6 filléryi superrefakciót adnak. Oly lisztküldemények után, melyek a m. kir. államvasutak vonalain s a vonatkozó magyar vasutak mentén fekvő malomállomásokról Oderbergen, Marcheggen, L/m. Bruckon s egyéb szárazföldi kiviteli utirányokon át a nyugati vám-külföldre szállítatnak s a m. kir. államvasutak vonalain legalább 200 kilométer távolságot befutnak, 100 kgr.-kint 20 fillér, 200 km.-nél kisebb, de legalább 50 km. távolság után pedig aránylagosan kisebb refakcia folyósítassók. Végül pedig, mint a M. N. írja az Adria a hajón szállított lisztküldemények után a hajózási viteldijakból megfelelő visszatérítést ad.

— Clayton és Shuelleworth mezőgazdasági gépgyárosok képesárjegyzéke 1900-ra. Szinte gazdasági irodalmi eseményszámba megy az a vastos, diszes kötet melyet ez a 60 éve főnálló és a magyar gazdaközönség előtt éppen olyan régen kitűnő hírnévnek örvendő gépgyáros cég az első negyedévre kiadott. Nem lehet száraz téma a gazdaközönségnek semmi, a mi saját anyagi jólétét érdekli. Már pedig ebben a kötetben megta-

lálhatjuk mindazon gazdasági gépeknek kitűnő reprodukcióját, és tüzetes leírását, mely a mezőgazdálkodás kiterjedt üzemében használatba jöhet. És a praktikus tanulságok mellett találunk aesthetikai élvezetet is a kötetben. Ott látjuk az árjegyzék egyes lapjain Magyarország legszebb vidékeinek, városainak a fő város középületeinek és nevezetességeinek kitűnő fényképfelvételeit, úgy, a hogy még ez gyönyörködtes és hasznos látványt nyújt a czég vevőinek, a kiknek a pompás kötetet minden évnegyed elején új kiadásban küldi meg a Clayton és Shettleworth cég.

— Tekintetes Kallay Lajos urnak az Első Proszniczi gépgyár vezérképviselőjének Budapest VI. Gyár-utca 50. *Élismerté bizonyítvány.* Mely szerint ezenél tudósítjuk, hogy az Önöktől vett 4 lóerejű gőzmotor egy bró kifejtésre, mint csekély tüzelőanyag fogyasztásra nézve a más gőzgépekkel szemben előnyösen használható. — Az Önöktől vett 30' ADP jegyű cséplővel, mely szabadalmazott kettős tisztító szerkezetű van ellátva úgy mi. mint a vidéki birtokosok az egyszerű szerkezetért, a tiszta kiváló nagy munkaképességért, mely kb. naponta 80—90 métermássa, nagyon meg vagyunk elégedve és birtokos társainknak melegen ajánljuk. A fent leírt gépről bárkinek szívesen szolgálunk felvilágosítással, esetleg gazdaságunkban üzemből is megtekinthető. — *Dissér,* 1900. febr. 16. *Bobovszky Lajos, Bobovszky János* földbirtokosok. — Felhívjuk olvasóink szíves figyelmét a czég mai hirdetésére.

Kolozsvári piac.

A csütörtöki (junius 7-iki) **hetivásáron** a következő gabona-árakat jegyeztük föl.

Buza métermázsánként	K.-tól	12.10—14.10	K.-ig.
Rozs	"	11.40—11.80	"
Zab	"	10.80—10.90	"
Arpa	"	08.00—08.40	"
Kukoricza	"	09.40—10.50	"

Magyar Jelzalog-Hitelbank

Képviselősege Kolozsvártt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

Az intézet alaptőkéje 30 millió korona.

4%-os és 4½%-os

Záloglevélkölcsönök

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 5 százalékkal,

nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5.40 százaléknál évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4½%-os záloglevélkölcsönök földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5.40 százalékkal és nagyobb városokban fekvő házakra 42½ évi törlesztéssel 5.65% évi részletfizetés mellett.

A jelzalogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet

bizalmi férfai adnak véleményét. (1.)

A bank képviselősegenél kaphatók 4% és 4½%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereséménykötvények.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társszerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Segéd-szerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

HIRDETÉSEK.

Kwizda-féle Restitutionsfluid.

Ára 1 üveg 2 korona 80 fillér.

Üs. és kir. szab. mosóviz. lovak számára.

40 év óta udvari istállóban, e nagyobb katonai és polgári istállóban használatban, nagyobb fáradozás előtti és utáni erősítésre, rángatodzásnál az idegek merevségénél stb. A lovakat az idomításnál kiváló tevékenységre képesíti. Valódi csak a fenti védjeggyel, kapható Ausztria-Magyarország összes gyógyszerárjaiban és drogueriaiban.

Franz Joh. Kwizda cs. és kir. osztr.-magyar és román kir. udvari szállító, kerületi gyógyszerésznél Kornenburg, Bécs mellett. (328. I.)

Magasabb qualificatióval és megfelelő gyakorlattal bíró gazdász főtiszt, igazgatói vagy más bizalmi állást keres. Időszaki megbízásokra is reflektál.

Kezelőtiszti állást keres

38 éves nős ev. ref. vallásu okleveles gazdatiszt, ki egy nagyobb gazdaságban egyfolytában 14 évig működött és erről s elméleti végzettségéről is igen jó bizonyítványokkal rendelkezik; azonnal állásba léphet.

Cím a kiadóhivatalban. (330.)

AKI

tejgazdasági eszközöket
vagy gépeket venni szándékozik!

tehenészetet akar be-
rendezni!

tejgazdasági telepet ki-
ván felállítani!

tejszövetkezetet óhajt
létesíteni!

az forduljon teljes bizalommal hozzánk.

Dijmentesen szolgálunk utbaigazítással, tanácssal.

Alfa-Separator

(244.)

részvénytársaság.

ezelőtt: Pfanhauser A.

Budapest, VII., Erzsébet-körut 45.

ELSŐ ÉRMEK, ARANY KITÜNTETÉSEK, ALLAMDIJAK stb.
A BALANCE SEPARATOR

lefelőző-gépek hat hónap alatt kifizetik önönmagukat.
ELSŐ MAGYAR TEJGAZDASÁGI GÉP- ÉS ESZKÖZGYÁR

FUCHS és SCHLICHTER

BUDAPEST, VI., ANGYALFÖLD, JÁSZ-UTCZA 7.

(292. II.)

Kézi és erőhajtású tejgazdasági telepek és szövetkezetek teljes berendezése.

Tisztelt vevőinknek hosszabb időre biztos vajpiacot biztosítunk.

FUCHS és SCHLICHTER.
 Budapest, VI. Jász-utca 7.

Fairbanks mérlegek a legkövetesebb mérlegszerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerűek, tolösúlyos fémmérőkarral bírnak s a hidra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegelik. Tartósság, pontosság és könnyű kezelésükkel fogva úgy hazánkban, mint a külföldön a legelső díjat nyert legkitűnőbb mérlegek.

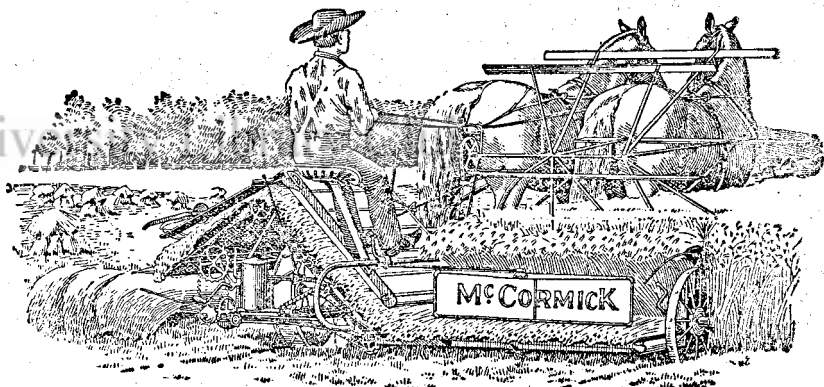
Gazdasági-, szekér-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket

szélszerű és a célnak megfelelő szerkezetükkel fogva különösen a gazdák, gazdaságok és uradalmak részére a legmelegebben ajánlhatjuk. A jutányos árakban, melyek súlyokkal számított jobb kivitelű tizedes mérlegek áráinál nem magasabbak, a hitelesítés, csomagolás és loco vasutra való feladás költségei már befoglaltatnak — Gazdasági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek. Gyártásunk állami felügyelet alatt áll. Megrendelések közvetlen központi irodánkhoz, Andrassy-út 14. címzendeők. Árjegyzékkel, felvilágosítással szintén központi irodánk szolgál.

FAIRBANKS
MÉRLEG és GÉPGYÁR
 részvény-társaság
BUDAPEST,
 Andrassy-út 14.
 Gyár: Külső Váci-út 156.

Mc. CORMICK
 HARVESTING MACHINE COMPANY
 chicagói aratógépgyár.

Kévekötoáratógép.
 Marokrakóaratógép.
 Fűkaszálógép. (297.)
 Szénagyűjtő-gereblye.
 Kévekötozsineg. Kaszaélesítő.

Iroda és főraktár Magyarország és Ausztriára.
 BUDAPEST, V. Váci-ut 38 sz.

William J. Stillman Igazgató.
 Solymosy és társa, Kolozsvár, Képviselők
 Kolozs, Szilágy és Háromszék megyékre.

Szabadalmazott
kosár betétek

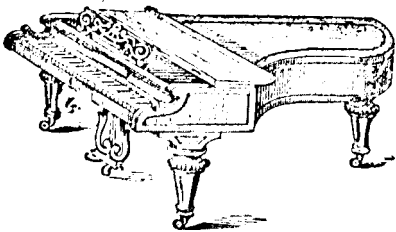
gőzcséplőgépek számára, kaphatók a feltalálónál, teljes felelőség mellett, hogy tiszta cséplést lehet vele végezni a legrosszabb esetben is.

A kosár betétek árai:

(301.)	4 lóerejű géphez	30	frt.
	6 " " "	35	"
	8 " " "	40	"
	10 " " "	45	"

Megrendelés esetén a kosár szélességének mérete beküldendő. BAJZÁTH IGNÁCZ Székelyhídon.

THEK ENDRE EGYEDÜLI MAGYAR ZONGORAGYÁROS.

A legnagyobb választékban vannak hangszereim a központban **Budapesten Üllői-út 66.,** a honnét kiválasztottakból van raktáron **KOLOZSVÁRT Unio-utca,** az erdélyi közönség kényelmére tekintetes **FARKAS ÖDÖN** zenedei igazgató és tanár úr által képviselve.

Egyenlőek a hangszerek ez idő szerint a legjobbakkal, ár tekintetében pedig igen sokkal olcsóbbak a jobbaknál, a beözönlött rosszakkal pedig nem versenyzek.

(306.)

Személyszállító vonatok indulási ideje május 1-től.

A vonatok indulási ideje középeurópai idő szerint van megállapítva. Az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 perczig terjedő éjjeli idő a perczek aláhuzásával van megjelölve.

Kolozsvárról indul:

Budapest felé:

511 sz. gyors v.	505 sz. szem. v.	525 sz. vegy. v.	507 sz. szem. v.	501 sz. gyors v.
12 ³²	700	300	6 ¹³	11 ⁰¹

Deés felé:

2 sz. szem. v.	14 sz. vegy. v.
7 ²⁵	4 ³⁸

(327.)

Brassó felé:

502 sz. gyors v.	528 sz. vegy. v.	512 sz. sz. sz. t. v.	506 sz. szem. v.
611	840	420	8 ⁵⁰

Brassóból indul:

Predeal felé:

530 sz. szem. v.	592 sz. sz. sz. t. v.	502 sz. gyors v.	602 sz. gyors v.
3 ⁵⁵	1100	219	5 ¹⁴

Budapest felé:

527 sz. vegy. v.	501 sz. gyors v.	505 sz. szem. v.	601 sz. gyors v.
5 ⁰⁸	245	7 ⁴⁸	10 ²⁶

K. Vásárhely felé:

7802 sz. szem. v.	7812 sz. vegy. v.	7804 sz. szem. v.
5 ¹⁹	850	315

Zernest felé:

7711 sz. vegy. v.	7713 sz. vegy. v.	7715 sz. vegy. v.
835	510	915

Nagy-Váradról indul:

Budapest felé:

511 sz. gyors v.	501 sz. gyors v.	503 sz. gyors v.	505 sz. szem. v.	545 sz. sz. sz. t. v.	507 sz. szem. v.
410	2 ³⁸	843	11 ³⁶	222	11 ⁰⁴

Kolozsvár felé:

508 sz. szem. v.	502 sz. gyors v.	524 sz. vegy. v.	506 sz. szem. v.	512 sz. gyors v.
2 ⁰⁶	218	12 ²⁵	358	12 ¹⁶

Csaba felé:

8902 sz. szem. v.	8904 sz. szem. v.	8912 sz. vegy. v.
1020	430	7 ⁰⁰

Gyoma felé:

6212 sz. vegy. v.	6202 sz. szem. v.
5 ⁵⁰	200

Tövisről indul:

Brassó felé:

506 sz. szem. v.	502 sz. gyors v.	528 sz. vegy. v.	602 sz. gyors v.
12 ²⁴	843	1 ³⁷	12 ⁰⁰

Kolozsvár felé:

515 sz. szem. v.	505 sz. szem. v.	527 sz. vegy. v.	501 sz. gyors v.	511 sz. szem. v.
12 ⁰⁵	3 ³⁸	207	8 ⁰⁶	845

Arad felé:

605 sz. szem. v.	607 sz. szem. v.	601 sz. gyors v.	625 sz. vegy. v.
3 ⁴³	200	3 ³³	855

Besztercze felé:

7112 sz. vegy. v.	7164 sz. sz. sz. t. v.	7170 sz. sz. sz. t. v.
4 ⁰⁰	906	425

Kis-Kapusról indul:

Nagy-Szeben felé:

7303 sz. szem. v.	7364 sz. sz. sz. t. v.	7304 sz. szem. v.	7312 sz. vegy. v.
2 ²¹	4 ⁴³	1130	7 ¹⁰

Nagy-Szebenből indul:

Kis-Kapus felé:

7311 sz. vegy. v.	7363 sz. sz. sz. t. v.	7301 sz. szem. v.	7303 sz. szem. v.	7313 sz. vegy. v.
741	121	440	10 ³⁰	300

Brassóból indul:

Csik-Gyimes felé:

7802 sz. vegy. v.	7812 sz. vegy. v.	7804 sz. szem. v.
5 ¹⁹	850	315

Segesvárról indul:

Sz.-Udvarhely felé:

7612 sz. vegy. v.	7614 sz. vegy. v.
3 ²²	1110

A 7363. és 7364. sz. vonatok csak kedden és pénteken közlekednek. — A 7164. sz. vonat csak hétfőn, csütörtökön és szombaton szem. száll. közlekedik.

SPITZER C. építési vállalat

beton és kőanyag csatornázás, árnyékszék, vízvezeték, fürdő, gőz- és légfűtős berendezések tervezésére és elkészítésére.

Klinker-téle és Mettlachi kövezések és teljes istálló-berendezések.
Agyagkő chamotte és vasárak raktára.

ARAD,
Tököl-tér 2a.

BUDAPEST,
Teréz-körút 17. szám.

BÉCS,
I. Getreidemarkt Nr. 16.

Telefonszám 408.

Kolozsvár, Belközép-utca 12. sz.

Van szerencsém becses tudomására hozni, hogy új csatornázási, vízvezetési, fürdő, gőz- és légfűtés berendezéseket, továbbá már meglevő csatornázások és vízvezetékek átalakítását, valamint minden e szakba vágó javításokat teljes jótállás mellett továbbra is elvállalok.

Egyidejűleg bátorkodom értesíteni, hogy itteni műszaki irodámmal összeköttetésben nagy raktárom van: Kőanyag öntöttvas, horganyzottvas és ólomcsövek úgy mint a hozzá tartozó idomdarabokból, csatornázás, vízvezeték és esővízcsatorna, árnyékszék-ömlők, kéménytoldások é. a. t. számára valamint fürdőberendezésekhez szükséges kályhák, kádak és vas réz és porcellán árukat is.

Továbbá raktáron tartok: Mettlachi és Klinker lemezeket konyha, folyosó, fürdőszoba és kapualy kövezéséhez úgy mint falak beburkolásához, melyek kövezését szintén elvállalom.

Ezen kívül nagy raktárom van kitűnő minőségű Portland- és Román-cementből valamint szállítok Magyar-, Morva-, Német- és Francia országi fedélpalát is.

Itteni három évi működésem alatt semmi fáradságot és költséget nem kiméltem, hogy üzletemet a tisztelt közönség igényeinek megfelelőleg valódi mintautzletté fejlesszem és sikerült mindazok meglegedését megnyernem, kikkel eddig összeköttetésbe léptem.

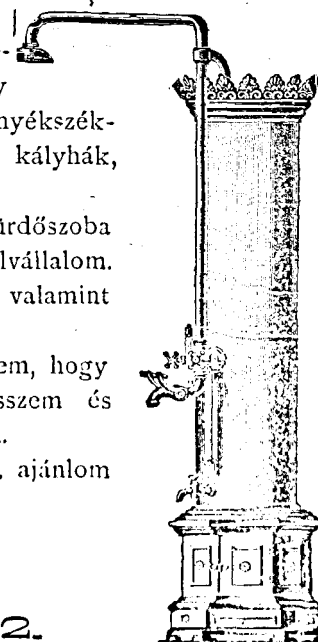
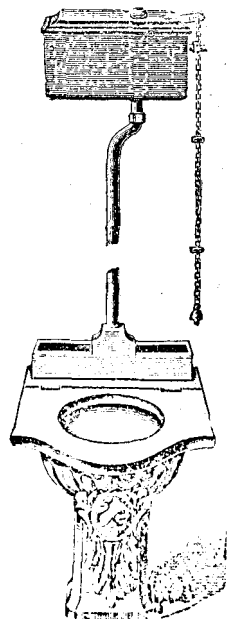
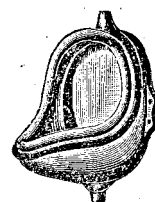
Tisztelt Közönség becses figyelmét vállalatomra felhiva és pártfogását kérve, ajánlom magamat szives jóakarataiba és jegyzek

kiváló tisztelettel

Spitzer C.

Kolozsvár Belközép-utca 12.

(302.)

A sárvári m. kir. tejgazdasági szakiskola

(332.)

legközelebbi tanfolyama augusztus 6-dikán kezdődik és december 31-ig tart. Felvételi feltételek az intézet igazgató-ságánál megtudhatók Sárvár, Pa. Láncon.

A legjobb és legolcsóbb
FAKONSERVÁLÓ SZER
 most és marad is a már 20 év óta kipróbált
Avenarius-féle szabadalmazott

CARBOLINEUM

Részletes leírások és utmutatások ingyen és bérmentve.

AVENARIUS R. Carbolineum-gyára Amstetten.

Iroda: Bécs, III./I. Haupstrasse. (333.)

HOTTER F. J. R. Szt.-József gyógyszerháza a sz. Józsefhez

Bécs. XII/2., Schönbrunnerstrasse 182.

Hotter-féle Absorbinol

1/1 palack frt 6— 1/2 palack frt 3.50.
 Eltávolít mindennemű kinővést és zsíros testtapadékat, anélkül, hogy a szőrt tönkre tenné. Etősíti a metamódott és gyenge inakat, eltávolít és tönkre tesz minden csomót az izmokon és megóv minden gyulladástól; különösen bevált epcbajoknál, csülökdagadatoknál, patabütyköknél, vastag térdnél, csomónál az inaken, vastag bokánál, daganatoknál, ahol ilyenek fellépnek. A térdek remegését megszünteti s meggyógyítja a zuzódásokat.

Hotter-féle Agril táppora

lovak és szarvasmarháknak, 1 csomag 80 kr.

Kitünő potlák a takarmányhoz az állat ereje és egészségének fenntartására; minden vese-, máj-, hólyag- és idegbajnál alkalmazandó.

Hotter-féle holttetemkenőcs

1/1 tégely 2 frt. 1/2 tégely 1 frt. 20
 Felülmulthatatlan holttetem eltávolítására régi bajoknál is.

HOTTER'S

állatgyógykészítményei

a jelenkor legkitünőbbjei, melyek számos bizonylat szerint semmi más hasonló szerek által hatásukban el nem értek. Raktárak a gyógyszerházakban és drogériákban.

Főraktár: Dr. BUDAI EMIL városi gyógyszerháza Budapest városház-ter és TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerháza Budapest VI. Király-utca 12.

(324.)

Hotter-féle Training-Fluid

1 palack frt 1.20.

Az inakat és izmokat a magas öreg korig állandó erőben és frissen fentartja, az állatot a bedörzsölések után a legnagyobb fáradalmakra és vontatásra képesíti. A tuleröltetés következményeinél, bénulás, szaggatás és merevedésnél meglepő sikerrel alkalmaztatik.

Hotter I. és II. sz. disznópora

1 kiló frt 1.20.

Legjobb étrendi szer a disznók étvágynak és az azzal járó emésztésnek előmozdítására; kitünően bevált orbáncznál. A II. számú hasmenésnél alkalmazandó.

Hotter-féle kólíka elleni szer

1 üveg 1 frt 50 kr.

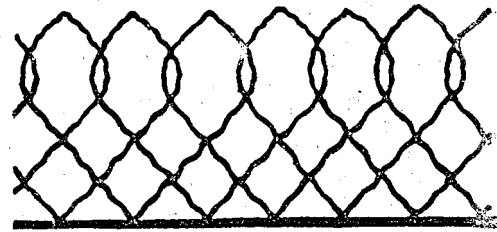
Lovaknál mindennemű kólíka és hügy felakadás, szarvasmarháknál pedig pufadság ellen alkalmazandó.

LÉBER GYULA

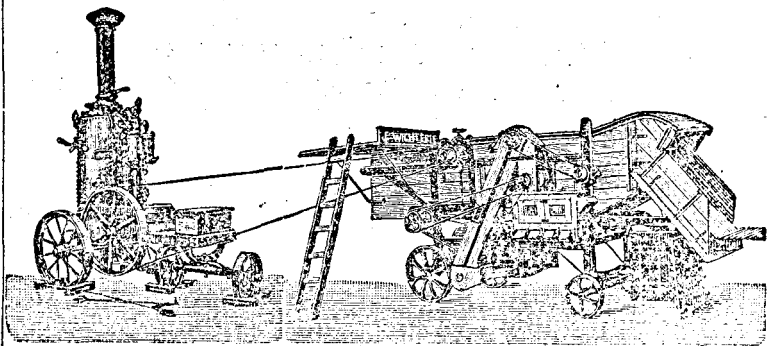
első erdélyi sodrony szövetség és szita-áru gyára

KOLOZSVÁRT, Torda-utca 9. szám.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, ugymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való **Gép-sodrony-fonatait**, majorsági udvarok fonnattal való bevonását; pince, padlás, felső világossági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, áthányórosták, szén, kocsz, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövet, szelelő és löherrosták. Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és ezinszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczél tüskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különféle mintákban, fakeretbe foglalt rosták és szíták, ruganyos ágybetétek (mátráz), sodrony-lábtörölők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálók. (121.)

1895., 1896., 1897., 1898., 1899. évben 32 első díjjal kitüntetve.

A jelenkor legtükéletesebb és legjobb motor-cséplőkészletei.

Első proszniczi Gazdasági Gép- és Motorgyár, Wichterle F.

Magyarországi vezérképviselő: KÁLLAI LAJOS.

BUDAPEST, VI. ker., Gyár-utca 50. szám

ajánlja legujabb hirneves szabadalmazott, teljesen szikramentes

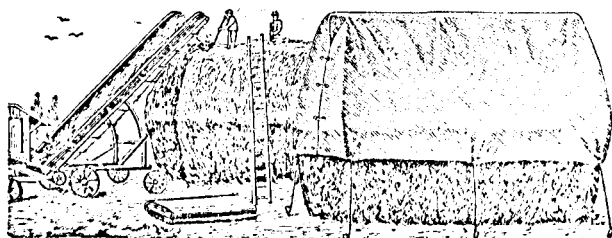
motor-cséplőkészleteit

kettős tisztítóval, árapatolyászoló és legcélszerűbb löherhüvelyezővel; olcsó árak és kedvező fizetési feltételek mellett. Nagy munkaképességeért és legmegbízhatóbb tartós szerkezeteért teljes jótállás. Legolcsóbb üzemköltség az összes létező motorgépek között. Czimekkel szívesen szolgálunk, hol a gépek működésben is megtekinthetők. Motorkészleteink és egyéb gazdasági gépeink megtekinthetők nagyszabású telepünkön VI., Gyár-utca 50., hol üzemben bemutattnak.

Már több mint 500 cséplőkészlet sikerrel működésben.

(323. II.)

VIZMENTES PONYVÁK KAZAL, MOZDONY és CSÉPLŐGÉPEKRE:

Elpusztíthatlan

minőségben

REPCEPONYVÁK,

Vitorla-vászon ponyvák,

KOCSI-PONYVÁK.

Alapított 1830. — Cs. kir. szab. vízmentes szövetgyár. 46 Kitüntetés.

ELSINGER M. J. ÉS FIAI

BUDAPEST, V. ker. Thonet-udvar.

TELS, (305) (Tirol.)

BÉCS I., Volksgartenstrasse 1.

Vízmentes Ponyvák

elismert kitünő minőség — metr. 1 K. 60 fillér és följebb

Zsákok

Tarpaulin- varrással és varrás nélkül 75 fillér és följebb. Rovatkas- Sátrak, esőköpenyek öltönyök. Kender- kendertömlő, tűzi és itató-vedrek.

Árjegyzék és minták ingyen és bérmentve. — Leggyorsabb kiszolgálás. Minden város jobb üzletében a mi gyártmányainkat tartják és szíveskedjék határozottan Elsinger gyártmányt kérni.